

การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

Development of a Model of Student Affairs Administration based on the Sufficiency Economy Philosophy and the Principles of Good Governance in Autonomous Universities

ผจงสุข เนียมประดิษฐ์ และคณะ

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาล 2) พัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาล และ 3) นำเสนอแนวทางการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกิจการนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 12 แห่ง จำนวน 1,320 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1-2 โดยใช้โปรแกรม LISREL สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 25 คนและจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบหลักการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับจากน้อยไปมาก มี 4 องค์ประกอบ เรียกว่า **MAIN Structure** ได้แก่ (1.1) ด้านส่งเสริมคุณธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาล (**Moral**) (1.2) ด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนา (**Activity**) (1.3) ด้านการเงิน งบประมาณ รายได้และการประหยัดเงิน (**Income**) (1.4) ด้านเครือข่ายและการนำงานวิจัย/นวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ (**Network**) 2) การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ (2.1) หลักการและเหตุผล (2.2) วัตถุประสงค์การบริหาร ประกอบด้วย (2.2.1) ความพอประมาณที่พอดีเหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (2.2.2) ความมีเหตุผลในการปฏิบัติโดยมุ่งตอบสนองต่อความต้องการของสังคม (2.2.3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (2.2.4) ความรอบรู้ (2.2.5) คุณธรรม ที่เรียกว่า แนวคิด POPULACE คือ จิตสาธารณะ/การมีส่วนร่วม (Participatory) ความโปร่งใสชัดเจน (Open) ความอดทน (Patient)

ความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกัน (Unitary) กฎระเบียบที่เป็นธรรม (Lawful) ความรับผิดชอบต่อสังคมและตนเอง (Accountable) ความเพียรการเอาใจใส่ (Careful) ความเสมอภาคเท่าเทียม (Equal) (2.3) โครงสร้างการบริหาร (2.4) แนวทางการบริหาร และ 3) แนวทางการบริหารประกอบด้วย 4 แนวทางหลัก

คำสำคัญ: การพัฒนา/รูปแบบ/การบริหารกิจการนิสิตนักศึกษา/แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง/หลักธรรมาภิบาล

Abstract

The purposes of this research were to: 1) analyze the factors related to student affairs administration based on the sufficiency economy philosophy and the principles of good governance; 2) develop the model of student affairs administration based on the sufficiency economy philosophy and the principles of good governance; and 3) propose the guidelines of student affairs administration based on the sufficiency economy philosophy and the principles of good governance. The sample comprised 1,320 university officers of student affairs in 12 autonomous universities. The data were analyzed by documents, exploratory factor analysis, first-second order confirmatory factor analysis by using LISREL, interviews of 25 officers of student affairs and presenting the findings to the experts in a focus group. The findings were as follows: 1) The factors that most significantly related to student affairs administration based on the sufficiency economy philosophy and the principles of good governance comprised four factors, or the so-called **MAIN** structure: (1.1) **M**orality based on the sufficiency economy philosophy and the principles of good governance; (1.2) **A**ctivity for development; (1.3) **I**ncome and savable money; (1.4) **N**etwork and innovation. 2) Development of the model of student affairs administration based on the sufficiency economy philosophy and the principles of good governance comprising: (2.1) Principle and reason; (2.2) Objects of administration; (2.2.1) moderation and fit for the best efficiency; (2.2.2) due consideration in all modes of conduct for effectiveness and response in society; (2.2.3) sufficient protection; (2.2.4) knowledge; (2.2.5) morality to promote sustainable development, or the so-called **POPULACE** Concept of Participatory, Open, Patient, Unitary, Lawful, Accountable, Careful, and Equal; 2.3) Structure; 2.4) Guidelines; and 3) Guidelines of administration comprised four main guidelines.

KEYWORDS: DEVELOPMENT / MODEL / STUDENT AFFAIRS ADMINISTRATION / THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY / THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE

บทนำ

แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดหลักธรรมาภิบาล เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนดังคำกล่าวขององค์การสหประชาชาติ (UN, 2011) ที่กล่าวว่า “ธรรมาภิบาล เป็นรากฐานที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคม ทำให้เกิดการพัฒนามนุษย์ จัดทำลายความยากจน ปกป้องสิ่งแวดล้อม สร้างความเสมอภาคระหว่างเพศ และก่อให้เกิดการพัฒนาชีวิตที่ยั่งยืน” สอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) กล่าวไว้ว่า “หลักการเศรษฐกิจพอเพียงที่ประชาชนชาวไทยได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นปรัชญาของการดำรงชีวิตด้วยทางสายกลาง มีผลตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน ไปถึงประเทศ โดยมีเป้าหมายในการเชื่อมโยงวิถีชีวิตเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมืองที่มีความสมดุล มั่นคง เป็นธรรม ยั่งยืน” (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551 ก; ข) ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงเลือกแนวคิดหลัก 2 แนวคิดดังกล่าวในการศึกษาการบริหารกิจการนิตินักศึกษา เพราะกิจการนิตินักศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่พัฒนาคุณลักษณะของนิตินักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการมีส่วนร่วมช่วยในการแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ต่างๆ ในสังคม นำพาวงค์กรสถาบันสู่ความเป็นเลิศ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ งานวิจัยและนวัตกรรม ทั้งยังเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย สร้างลักษณะเด่น คุณลักษณะเฉพาะด้านการบริหารของประเทศ ก่อให้เกิดการบริหารและการพัฒนาที่ยั่งยืน อันจะส่งผลต่อการพัฒนานิตินักศึกษา สถาบันอุดมศึกษา สังคมและประเทศชาติสืบไป

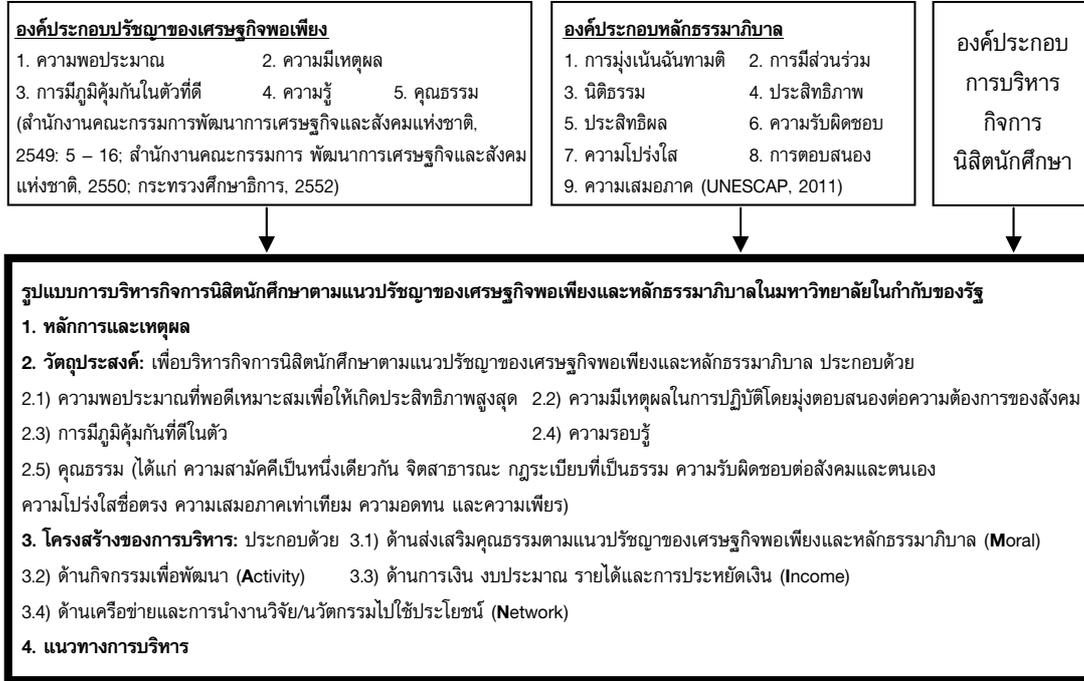
วัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารกิจการนิตินักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
2. พัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนิตินักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
3. นำเสนอแนวทางการบริหารกิจการนิตินักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

ขอบเขตการวิจัย

1. แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ความรู้และคุณธรรม
2. แนวคิดหลักธรรมาภิบาล ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 9 องค์ประกอบ ได้แก่ การมุ่งเน้นจันทามติ การมีส่วนร่วม นิติธรรม ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส การตอบสนองและความเสมอภาค
3. ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารกิจการนิตินักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 12 แห่งที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในประเทศไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับงานกิจการนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการนิสิตนักศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานกิจการนิสิตนักศึกษา หัวหน้างาน / หัวหน้าฝ่ายต่างๆ ของกิจการนิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมเจ้าหน้าที่ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับกิจการนิสิตนักศึกษา เป็นต้น โดยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยเขตกรุงเทพมหานครและภูมิภาคที่มีสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน ๑๒ แห่ง

ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยใช้การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

๑. เมื่อทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้ว นำมาสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

หลังจากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ
แก้ไขในขั้นต้น เมื่อปรับปรุงตามคำแนะนำของ
อาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว จึงนำเสนอให้ผู้ทรง
คุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา
(Content validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง
ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุง
แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. หลังจากนั้นนำเครื่องมือแบบสอบถาม
ที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับ
กลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อ
ตรวจสอบความเข้าใจแบบสอบถามและวิเคราะห์
หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability)
โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient
of Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่า
ความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. หาค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct
validity) โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง
ยืนยัน (Confirmatory factor analysis) เพื่อ
ตรวจสอบแบบสอบถามกับข้อมูลเชิงประจักษ์
หลังจากนั้นจะได้เครื่องมือที่สมบูรณ์และพร้อมที่
จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,320 คน สำหรับแบบสัมภาษณ์
สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คนและ
จัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิง
คุณภาพ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เน้น
เนื้อหาที่อิงจากกรอบแนวคิดการวิจัยและสามารถ

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างถูกต้อง
รวมทั้งวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุป คือ การ
วิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Analysis) ใช้
การตีความหมายเพื่อสร้างข้อสรุปและหาความ
สอดคล้อง

แบบสอบถาม ใช้เทคนิควิธีทางสถิติและ
การวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลเบื้องต้น
โดยใช้ค่าสถิติได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าจำนวน ค่าเฉลี่ย
(Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
deviation หรือ SD) ค่าความเบ้ (Skewness)
ค่าความโด่ง (Kurtosis) และอันดับของตัวแปร

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
โดยใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
แบบ เพียร์สัน (Pearson's product-moment
correlation coefficient) และวิเคราะห์
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ
(Exploratory Factor Analysis: EFA)

4. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
(Confirmatory Factor Analysis: CFA) จาก
โปรแกรมลิสเรล (LISREL) โดยวิเคราะห์
องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1-2 รวมทั้งวิเคราะห์
ค่าไค-สแควร์ ค่า df ค่า P-value ค่า RMSEA
ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าอันดับ ค่าระดับ ค่าดัชนี
GFI ค่าดัชนี AGFI ค่าดัชนี NFI ค่าดัชนี NNFI
ค่า CFI ค่าดัชนี RMR ค่า CN สร้าง Model และ
ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล (Goodness
of Fit Measures)

ผลการวิจัย

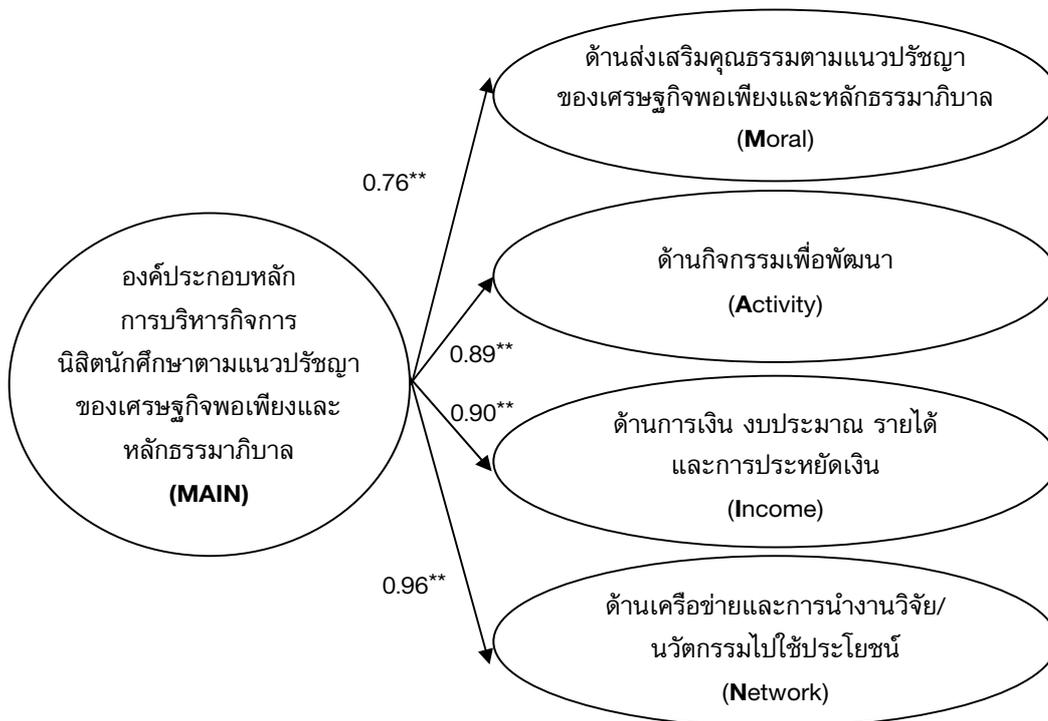
1. องค์ประกอบหลักของการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 องค์ประกอบเรียกว่า **MAIN Structure** โดยเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ได้ดังนี้

- 1.1 ด้านส่งเสริมคุณธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาล (**Moral**)
- 1.2 ด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนา (**Activity**)
- 1.3 ด้านการเงิน งบประมาณ รายได้ และการประหยัดเงิน (**Income**)
- 1.4 ด้านเครือข่ายและการดำเนินงานวิจัย/นวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ (**Network**) โดยทุก

องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันและสามารถรวมเป็นองค์ประกอบเดียวได้แสดงผลดังภาพที่ 2-3

2. การพัฒนารูปแบบและแนวทางการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาล

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 1-2 โดยใช้โปรแกรม LISREL การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 25 คนและการจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ มาสังเคราะห์ได้รูปแบบและแนวทางการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแสดงผลดังภาพที่ 4

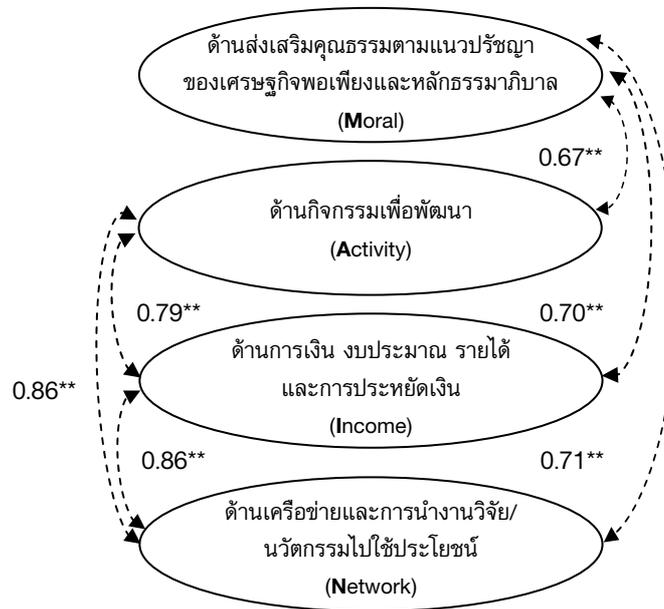

Chi - Square = 113.60 df = 102 P - value = 0.20349 RMSEA = 0.013 **p < .01

Chi-Square = 113.60 df = 102 P-value = 0.20349 RMSEA = 0.013 **p < .01

ภาพที่ 2 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

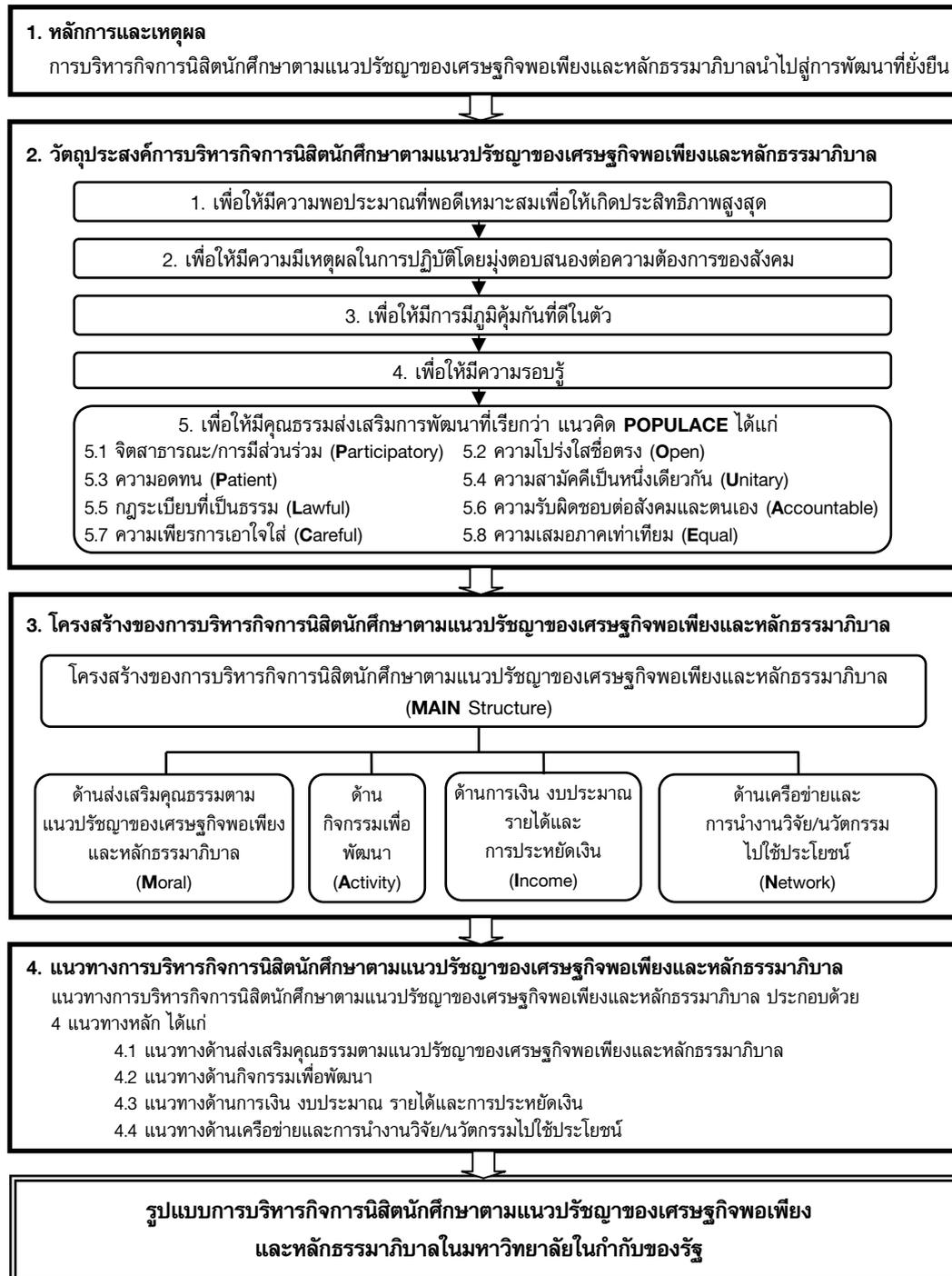
การพัฒนา รูปแบบการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ
หลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

Chi-Square = 109.08 df = 100 P-value = 0.25133 RMSEA = 0.012 **p<.01

---- แทน ความสัมพันธ์หรือความแปรปรวนร่วม

ภาพที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ร่วม ความแปรปรวนร่วมของด้านส่งเสริมคุณธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาล ด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนา ด้านการเงิน งบประมาณ รายได้ และการประหยัดเงิน ด้านเครือข่ายและการนำงานวิจัย/นวัตกรรมไปใช้ประโยชน์

ภาพที่ 4 แสดงสรุปรูปแบบการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบหลักของการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาลมี 4 องค์ประกอบ เรียกว่า **MAIN Structure** ได้แก่ 1.1) ด้านส่งเสริมคุณธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาล (Moral) 1.2) ด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนา (Activity) 1.3) ด้านการเงินงบประมาณ รายได้และการประหยัดเงิน (Income) 1.4) ด้านเครือข่ายและการนำงานวิจัย/นวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ (Network) สอดคล้องกับการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัย California Institute of Technology มหาวิทยาลัยอันดับ 1 ของโลกจากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยโลกของ Times Higher Education World University Rankings ปี 2014 โดยองค์ประกอบหรือโครงสร้างหลักของการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย California Institute of Technology (2014) พบว่า กิจการนิสิตนักศึกษาสามารถสร้างรายได้ได้เอง ตรงตามองค์ประกอบด้านการเงิน งบประมาณ รายได้และการประหยัดเงิน (Income) โดยการสร้างรายได้ของกิจการนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย California Institute of Technology มาจากหลายทางได้แก่ ร้านขายหนังสือ (Bookstore) ร้านขายอาหาร (Dining Services) ดนตรี โรงละคร ศิลปะ (Music-Theater-Art) นอกจากนี้กิจการนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัย California Institute of Technology ยังมีองค์ประกอบหรือโครงสร้างหลักในด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนา โดยใช้ชื่อว่า Student Activities & Programs และมีด้านเครือข่าย ได้แก่ Fellowships Advising and Study Abroad และ International Student

Programs สอดคล้องกับองค์ประกอบด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนา (Activity) ด้านเครือข่ายและการนำงานวิจัย/นวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ (Network) ในงานวิจัยครั้งนี้ มีเพียงด้านส่งเสริมคุณธรรมเท่านั้นที่กิจการนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัย California Institute of Technology สอดแทรกไว้ในงานย่อย ไม่ได้เป็นองค์ประกอบหรือโครงสร้างหลักของกิจการนิสิตนักศึกษา นอกจากนี้ องค์ประกอบทั้ง 4 ด้านยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Sandeen (1996) ที่กล่าวถึงหน้าที่ของงานกิจการนิสิตนักศึกษาและสอดคล้องกับโครงสร้างสำนักบริหารงานกิจการนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2554) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านสอดแทรกในโครงสร้าง

2. การพัฒนาารูปแบบการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์การบริหาร โครงสร้างของการบริหาร และแนวทางการบริหาร สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนารูปแบบของ Kaplan (อ้างถึงในพยุงค์ศักดิ์ จันทรสุรินทร์, 2543) Joyce and Wei (1986) และทศนา แชมมณี (2545) โดยมีองค์ประกอบการพัฒนาารูปแบบดังเช่น รูปแบบเป็นระบบสัญลักษณ์ที่อ้างถึงความมีนัยสำคัญของโครงสร้างหนึ่งรูปแบบที่ดำเนินการอธิบายและก่อให้เกิดจินตนาการในการสร้างมโนทัศน์หรือความสัมพันธ์ใหม่ๆ อันเป็นผลจากการวิจัยรูปแบบควรมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงความสัมพันธ์ รูปแบบควรมีแผนแสดงโครงสร้างและองค์ประกอบต่างๆ รูปแบบควรมีองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการแนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ สิ่งที่ควรคำนึงถึงใน

การพัฒนาารูปแบบ ได้แก่ เป้าหมายและวัตถุประสงค์
ความมีโอกาสสูงสุดในการบรรลุเป้าหมาย เป็นต้น
โดยสามารถอภิปรายรายละเอียดเพิ่มเติมได้ดังนี้

2.1 หลักการและเหตุผล โดยมุ่งเน้นการ
บริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนวปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาลเพื่อนำ
ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัย
ของสุธิญา จันท์เจ้าฉาย (2553) ที่พบว่า การ
บริหารจัดการสู่การเป็นองค์กรอัจฉริยะของ
โรงเรียนเหล่าที่พร้อมเริ่มที่การบริหารวิสัยทัศน์
และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิเศษ ชินวงศ์
(2553) ที่พบว่า ยุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทาง
วิชาชีพครู สำหรับคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสุรินทร์ เริ่มที่ยุทธศาสตร์การสร้างวิสัย
ทัศน์ความเป็นเลิศ

2.2 วัตถุประสงค์การบริหารกิจการนิสิต
นักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
และหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย แนวปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง อันได้แก่ ความพอประมาณ
ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความรู้
และคุณธรรม สอดคล้องกับแนวปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงจากสำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549)
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ (2550) สำนักงานคณะ
กรรมการการอุดมศึกษา (2551) และกระทรวง
ศึกษาธิการ (2552) สำหรับหลักธรรมาภิบาล
ประกอบด้วย การมุ่งเน้นฉันทามติ การมีส่วนร่วม
นิติธรรม ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความรับผิดชอบ
ความโปร่งใส การตอบสนองและความเสมอภาค
ซึ่งองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลดังกล่าว
สอดคล้องกับองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลหรือ
การบริหารกิจการที่ดี (Good Governance) ของ

UNESCAP (2011)

2.3 โครงสร้างของการบริหารกิจการนิสิต
นักศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
และหลักธรรมาภิบาลมี 4 องค์ประกอบ เรียกว่า
MAIN Structure ได้แก่

2.3.1 ด้านส่งเสริมคุณธรรมตามแนวปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงและหลัก ธรรมาภิบาล
(Moral) สอดคล้องกับการศึกษาของสุพิตรา
เคลวทันะกุล (2550) ในเรื่องการพัฒนาคุณธรรม
การบริหารงานกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนว
ทศพิธราชธรรม พบว่า กลยุทธ์ระดับองค์กรหรือ
กลยุทธ์หลัก คือ กลยุทธ์ด้านคุณธรรม อันได้แก่
กลยุทธ์การน้อมนำหลักทศพิธราชธรรมเพื่อการ
บริหารงานกิจการนิสิตนักศึกษา

2.3.2 ด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนา (Activity)
สอดคล้องกับการศึกษาของวัลลภา เทพหัสดิน
ณ อยุธยา (2543) ที่กล่าวถึง การจัดกิจกรรมเพื่อ
นักศึกษา เป็นหนึ่งในขอบเขตของการดำเนินงาน
กิจการนักศึกษา

2.3.3 ด้านการเงิน งบประมาณ รายได้
และการประหยัดเงิน (Income) สอดคล้องกับ
การศึกษาของ Rentz and Saddlemire (1988)
ที่แบ่งขอบข่ายการบริหารงานกิจการนิสิตนักศึกษา
ไว้ 12 ด้าน ได้แก่ ด้านความช่วยเหลือทางการเงิน
แก่นิสิตนักศึกษา เป็นต้น

2.3.4 ด้านเครือข่ายและการนำงานวิจัย/
นวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ (Network) สอดคล้อง
กับการศึกษาของสุธิญา จันท์เจ้าฉาย (2553) ใน
การศึกษาการบริหารจัดการสู่การเป็นองค์กร
อัจฉริยะ พบว่า พันธมิตรในประเทศและ
ต่างประเทศ รวมทั้งการสร้างนวัตกรรม เป็น

องค์ประกอบของการบริหารจัดการสู่การเป็นองค์กร
อัจฉริยะ

2.4 แนวทางการบริหาร สอดคล้องกับ
การศึกษาตามข้อ 2.3 ดังกล่าวข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

1. กิจการนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยต่างๆ
ควรปรับปรุงโครงสร้างของการบริหารกิจการนิสิต
นักศึกษาให้ครอบคลุมงาน 4 ด้าน ได้แก่ 1.1) ด้าน
ส่งเสริมคุณธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงและหลักธรรมาภิบาล (Moral) 1.2) ด้าน
กิจกรรมเพื่อพัฒนา (Activity) 1.3) ด้านการเงิน
งบประมาณ รายได้และการประหยัดเงิน (Income)
1.4) ด้านเครือข่ายและการนำงานวิจัย/นวัตกรรม
ไปใช้ประโยชน์ (Network)

2. มหาวิทยาลัยต่างๆ ควรนำรูปแบบและ
แนวทางการบริหารกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนว
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาล
ไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนใน
อนาคต

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาใน
สถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2554). *สำนักบริหารงานกิจการนิสิต*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แชมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พยุงค์ศักดิ์ จันทรสุนทร. (2543). *การพัฒนาารูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษา
สถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชา
ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเศษ ชินวงศ์. (2553). *การพัฒนายุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพครู สำหรับคณะครุศาสตร์
กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชา
การศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิญา จันทร์เจ้าฉาย. (2553). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนเหล่าทัพสู่การเป็นองค์กร
อัจฉริยะ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชา
อุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ
และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพิตรรา เศลวัตนะกุล. (2550). *การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานกิจการนิสิตนักศึกษาตามแนว
ทศพิธราชธรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์คุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชา
อุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551 ก). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551-2565*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- _____. (2551 ข). *แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2551-2554)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2550). *การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

ภาษาอังกฤษ

- California Institute of Technology. (2014). *Caltech student affairs: Departments*. Retrieved from <http://www.studaff.caltech.edu/departments>
- Joyce, B., & Weil, M. (1986). *Model of teaching*. New Jersey: Prentice/Hall.
- Rentz, A. L., & Saddlemire, G. L. (1988). *Student affairs functions in higher education*. Illinois: Charles C Thomas.
- Sandeen, A. (1996). *Student services: A handbook for the profession*. San Francisco: Jossey-Bass.
- UN. (2011). *What is governance?*. Retrieved from <http://cyberschoolbus.un.org/briefing/governance/gvprogress.htm>
- UNESCAP. (2011). *What is good governance?*. Retrieved from <http://www.unescap.org/pdd/prs/ProjectActivities/Ongoing/gg/governance.asp>

ผู้เขียน

อาจารย์ ดร.ผจญสุข เนียมประดิษฐ์ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี 20110 อีเมล: phajongsookn57@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 10330 อีเมล: pansak@gmail.com

อาจารย์ ดร.อัฉรดา ไชยบุถัมภ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 10330 อีเมล: atchara.c@chula.ac.th และ atchara_cu@yahoo.com